Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia:
Braşov, piaţa mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele Birourĭ de anuncĭurĭ: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks* Nachfolger; *Anton Oppelik, J. Dannebcr*, în Budapesta: *A. V. Goldbergerg, Eckstein Bernat*; în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann*.
Preţul inserţiunilor: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

# GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LVIII.

„Gazeta" iese în fiă-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
N-riĭ de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-riĭ de Dumineca 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
administraţiunea, piaţa mare, Têrgul Inuluĭ Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 250. Braşov, Sâmbătă, 11 (23) Noemvre 1895.

## Cestiunea orientală în dietă.

Cum stă lucrul cu cestiunea intervenţiuniĭ puterilor în Orient? Stabilitu-s'a o înţelegere între ele asupra moduluĭ de procedere, şi carĭ puterĭ sunt acestea? Décă s'a stabilit o înţelegere, în ce consistă ea?

Acestea sunt întrebările principale, ce le-a adresat înainte cu câte-va ḑile deputatul Helfy din oposiţiă ministruluĭ-preşedinte în interpelaţia sa.

Erĭ a respuns ministrul-preşedinte Banffy la acéstă interpelaţiă. Fără îndoélă, că întârḑiarea respunsuluĭ a fost causată de necesitatea, de-a se pune în înţelegere cu ministeriul de esterne din Viena. Sosindu-ĭ respunsul dela d-l Goluchowski, Banffy l'a cetit de pe hărtiă, o precauţiune acéstă fórte bună, deóre-ce la din contră uşor se putea întêmpla ca ministrul-preşedinte sĕ facă un lapsus diplomatic, ca de pildă în afacerea Agliardi, care însĕ în împrejurările de faţă ar fi putut avé nisce urmărĭ fatale pentru monarchiă.

Cestiunea e de tot delicată şi acésta o dovedesce mai lămurit însu-şĭ cuprinsul respunsuluĭ, ce l'a dat Banffy, care nu face niciĭ o destăinuire, ci spune tot lucrurĭ de mult cunoscute, esprimând tot-odată speranţe vage, că guvernuluĭ turcesc îĭ va succede a restabili ordinea turburată din imperiu.

Inainte de tóte, ḑise Banffy, nu află oportună desbaterea amĕnunţită a evenimentelor, ce s'au ivit în Turcia. Constată, ceea ce am sciut toţĭ, că s'au întêmplat turburărĭ în Asia mică, cărora li-au căḑut jertfă mulţĭ creştinĭ şi în deosebĭ locuitorĭ armenĭ. Spune mai departe, că aceste evenimente au atras atenţiunea puterilor, între carĭ şi a guvernelor austro-ungare, că ambasadoriĭ puterilor la Constantinopol au stăruit pe lângă Pórtă, ca sĕ ia mĕsurĭ pentru restabilirea ordineĭ. Guvernul turcesc a dovedit intenţiunea hotărîtă de-a face acésta şi şi-a mobilisat o parte mare a armateĭ. Acésta e îmbucurătóre, precum îmbucurătóre este înţelegerea puterilor în direcţiunea, ca sĕ se nisuéscă a susţiné pacea şi status quo în Orient, pentru care scop au de cuget a trimite corăbiile lor de resboiu în apele Levantuluĭ. La acéstă espediţiune vom lua şi noi parte.

Banffy încheiă respunsul sĕu esprimând speranţa, că guvernuluĭ turcesc îĭ va succede a restabili ordinea în care nisuinţa va fi sprijinit şi din partea puterilor, — a spune mai mult nu află de-ocamdată niciĭ necesar, niciĭ consult.

Era lucru firesc ca oposiţia sĕ întimpine un astfel de respuns, care nu dă lămurire niciĭ într'o privinţă, cu ilaritate şi sĕ nu-l ia la cunoscinţă. Şi tot aşa de firesc a fost, că majoritatea l'a aplaudat şi l'a luat la cunoscinţă.

Dér ce era sĕ şi spună Banffy Ungurilor, când încă niciĭ contele Goluchowski nu scie, ce resultat va avé iniţiativa, ce-a luat'o pentru o procedere solidară a puterilor. Una însĕ se pare, că deja o simte contele Goluchowski, aceea adecă, că iniţiativa sa a fost póte can pripită şi că în efectul eĭ va folosi mai mult scopurilor politiceĭ rusescĭ.

Deja se anunţă din Petersburg, că în cercurile diplomatice de-acolo se plănuesce, ca pentru isolarea Anglieĭ sĕ se încheiă o alianţă cu Germania şi cu Francia pentru susţinerea păceĭ. In casul acesta ar rĕmâné afară din combinaţiă şi Austro-Ungaria, care stăruind pentru o procedere unanimă a tuturor puterilor, aduce în primul rênd servicii numaĭ politiceĭ englesescĭ.

E ne 'ndoios, că Anglia a urzit turburările în Orient şi că ea pórtă vina, prin urmare, că se amenință pacea europénă prin vĕrsarea de sânge dintre creştinĭ şi musulmanĭ. Ea ar vré sĕ pescuéscă dér în turbure şi sĕ-şĭ ajungă apoi scopurile prin „procederea comună" a marelor puterĭ.

---

## CRONICA POLITICĂ.

— 10 (22) Noemvre.

Apropiându-se terminul de espirare **a pactuluĭ dintre Austria şi Ungaria** se vorbesce mult şi se fac diferite combinaţiunĭ asupra modalităţilor sub carĭ se va încheia din nou pactul. Maghiarii pregătesc de pe acum terenul, ca eĭ în tot casul sĕ fiă în avantagiu la încheierea pactuluĭ, şi întru cât sĕ póte, sĕ tragă pe sfóră pe Nemţĭ. Etă ce ḑice *„Politik"* din Praga cu privire la acéstă cestiune: „Trebue sĕ le laşĭ Maghiarilor, că eĭ pricep de minune de-a face propagandă pentru planurile lor, şi de-a porni agitaţiune în sfera lor de activitate. De pe acum se bat din tóte puterile, ca cu ocasiunea încheiăreĭ nouluĭ pact sĕ fiă asiguraţĭ de un avantagiu absolut. In adevĕr nu scie omul, sĕ se uiméscă orĭ sĕ rîḑă de acésta. De treĭ-ḑecĭ de anĭ duréză actualul pact, încheiat într'un timp, când tinĕrul stat maghiar nu-şĭ luase încă niciĭ un avênt în privinţa economică. De atuncĭ şi până astăḑĭ a purtat Austria în spinare tóte greutăţile, cu tóte că Ungaria nu numai din punct de vedere politic, ci şi economic a devenit cu totul independentă, şi a făcut progrese de necreḑut. Şi acum vin Maghiarii, şi pretind nu-numai *avantagiĭ nouĕ şi imposibile*, ci pentru casul când nu ar fi impărtăşiţĭ de acestea, chiar şi o *reducere a cuoteĭ*, la care niciĭ decum nu póte renunţa Austria. Chiar şi ḑiarul *„N. Fr. Presse"* de-altmintrelea fórte adict Maghiarilor, nu póte sĕ nu se speriă de atitudinea acestora şi ḑice, că décă n'ar sta în cale alte cestiunĭ, Austria ar fi silită sĕ păşéscă hotărît contra Ungarieĭ. Probabil, ca în fine şi ḑiarul german-liberal s'a convins, că a sosit timpul, când *popórele din Austria trebue sĕ ia ţinută contra Ungarieĭ*, décă nu voiesc sĕ fiă nimicite atât politicesce cât şi economicesce".

*

Depeşe sosite din *Praga* anunţă, că **la alegerile dietale** în cele 79 cercurĭ electorale ale **Boemieĭ** s'au ales: *43 Cehĭ tinerĭ*, 26 Germanĭ liberalĭ, 3 Germanĭ naţionalĭ, 2 agrarĭ, *1 Ceh bĕtrân*, 1 clerical, 1 afară de partide, şi au rĕmas 2 balotagiurĭ.

*

Din **Petersburg** se anunţă, că la curtea ruséscă niciĭ în érna acésta nu se vor arangia festivităţĭ, din causă, că Ţarewna-vĕduvă ţine doliu încă un an. Serbarea *încoronăreĭ* părecheĭ imperiale este definitiv fixată pe ḑiua de 12 Mai 1896.

---

## Intêmplările din Orient.

Ministru-preşedinte engles, lordul *Salisbury* continuându-şĭ în adunarea conservatorilor vorbirea, de care amintiserăm ierĭ, ḑise, că din partea Turcieĭ nu e destul numai publicarea de decrete şi numirĭ nóuĕ pentru a îmbunătăţi starea lucrurilor, ci puterile europene aştéptă, ca guvernul turcesc *sĕ lucre serios* pentru delăturarea stărilor bolnăviciόse, ce s'au înrădăcinat adênc în imperiul otoman.

Mai departe cancelarul engles accentuă, că puterile europene numai fiind solidare şi lucrând în deplină înţelegere, pot sĕ ajungă la scopul dorit. In fine îşĭ aduse aminte cu adênc regret de *Rustem-Paşa*, ambasadorul turcesc în Londra, care *muri alaltăerĭ*, şi despre care Salisbury ḑise, că décă ar mai fi în viéţă şi ar puté da sfaturĭ Sultanuluĭ, n'ar mai fi niciĭ o lipsă de o acţiune esternă a puterilor europene.

Din isvor oficial turcesc se relatéză, că *insurgenţĭ armenĭ* din Zeitun, Fernes şi Kaban, peste 800 la numĕr, atacară districtul Enderin, şi casele Musulmanilor. Asemenea aprinseră şi localitatea Kuther din districtul Marasch. In comunele Tschimischgezek, Egin, Divriz şi Urfa, Tokad, Samsun şi numĕróse comune mai micĭ se întêmplă dilnic masacrărĭ, despre carĭ însĕ nu esistă până acum date sigure, lipsind orĭ şi ce mijloc de comunicaţiune telegrafică séu postală.

---

## Din comitatul Făgăraşului.

*Prigonirĭ la estrem pentru alegerile municipale.*

Pentru alegerile de membri municipalĭ ţinute în 4 Noemvre a. c., s'au adu-

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

## Episóde din viaţa luĭ Alexandru Battenberg.

In 19 Noemvre n. s'au împlinit 10 anĭ dela învingerea Bulgarilor la Slivniţa, învingere, care a ridicat prestigiul şi valórea armelor bulgare în faţa lumeĭ culte.

Sórtea însĕ şi-a bătut joc în mod fórte nemilos de eroul acesteĭ victoriĭ. Sciut este, că după resboiul norocos purtat cu Serbia, Alexandru Battenberg a fost lipsit în mod silnic de tron şi, după opt anĭ de ḑile, tînĕr şi în vigóre deplină, fostul principe vitéz al Bulgarilor a murit mórte fără veste în eremitagiul sĕu depărtat de ţéra, pe care atât a iubit'o şi pentru care atât s'a jertfit.

In Viena a apărut tocmai acum o carte de mare interes, în editura *Fromme*, care se ocupă cu istoria primuluĭ principe bulgar Alexandru Battenberg. Autorul cărţiĭ este *Golowine*, om de încredere al luĭ Alexandru I. Golowine era ḑiarist rus, şi în calitatea acésta a mers la Sofia, unde a ocupat mai întâiu funcţiunea de şef al posteĭ bulgare, apoi de conducĕtor al birouluĭ de pressă bulgar şi de secretar privat al principeluĭ. In resboiul bulgaro-sêrb a luat parte ca adjutant al coloneluluĭ Nicolajew. Scrierea luĭ e pĕtrunsă de adêncă admiraţiune faţă de viaţa eroului-principe, comunicând câte-va amĕnunte nouĕ şi interesante despre Battenberg, amĕnunte, carĭ varsă o lumină strălucitóre asupra caracteruluĭ curat ca cristalul al principeluĭ.

Este sciut, că Ţarul Alexandru II se purta cu bunăvoinţă faţă de *finul* sĕu Alexandru Battenberg, şi până când trăia el, totdéuna neînţelegerile dintre Rusia şi Bulgaria au fost delăturate cu succes. Dér — pe cum se susţine — Ţarul Alexandru III deja din copilăriă nu iubia pe Battenberg. Nu putea suferi iubirea, cu care învrednicise Alexandru II pe principele bulgar, cel cu naturel deschis şi vial. Trimişii rusescĭ Dondukoff-Korsakoff, Karyander, Kantakuzene, Jonine, Hitrowo, Scobeleff şi Kaulbars mereu îşĭ dedeau silinţe, ca sĕ înjoséscă înaintea Ţaruluĭ pe principele bulgar. Cu tóte acestea însĕ, când Alexandru Battenberg s'a dus în Moscova la sĕrbările de încoronare, familia Ţaruluĭ l'a primit fórte bine. In presenţa luĭ, Ţarul a ḑis către Ţarewna:

— „Alexandru al nostru crede, că vréu sĕ-l depărtez din Bulgaria".

Ţarul a căutat sĕ linişténscă în privinţa acésta pe principe. Apoi l'a încunosciinţat, că i-a asignat un milion de ruble, deórece a înţeles, că se află în încurcătură financiară, şi că niciĭ palatul princiar nu şi-l póte arangea în mod cuvenit unuĭ principe. Batenberg a respuns, că scirea este adevĕrată, însĕ baniĭ de lipsă i-a căpĕtat deja dela banca naţională bulgară, din bunăvoinţa poporuluĭ sĕu. După câţĭ-va anĭ, când contele de *Hartenau* a întrat în armata austriacă, şi când Petkov a scris despre el, că a luat banĭ dela Rusia, fostul principe a scris următórele luĭ Golowine:

„Nu pot lăsa asupră-mĭ acéstă minciună. Tótă puterea mea, înaintea luĭ Dumneḑeu şi a ómenilor, zace în nepângăritul meu caracter. Credincios jurămêntuluĭ făcut în Tirnovo, în tóte faptele mele am vĕḑut singur numai binele patrieĭ. Miseria în care trăesc este cea mai bună dovadă pentru acésta; numai renta bulgară îmĭ dă posibilitatea de a trăi şi încă fórte modest, căcĭ averea mea proprie n'o mai am, au înghiţit'o datoriile. Afirm în faţa luĭ Dumneḑeu şi a ómenilor, că n'am primit niciĭ o lăscae, niciĭ dela Ţar, niciĭ dela Ţarewnă, niciĭ dela statul rusesc, niciĭ dela nimenĭ altul în lume. Petkov mi-a făcut o mare nedreptate, pe care numai cu greu şi-o va îndrepta, căcĭ cartea luĭ o cetesce lumea întrégă. Dér cel puţin în *„Svoboda"* rectifică acéstă nedreptate, ce s'a comis contra memorieĭ mele, unica comóră, ce mi-a rĕmas din viéţa jertfită poporuluĭ bulgar. Comóra acésta o preţuesc mai mult decât viéţa, care mĕ apasă în urma atâtor nenorocirĭ şi isbirĭ."

Cât de mult şi-a dat Alexandru de Battenberg silinţa sĕ devină Bulgar şi sĕ trăéscă conform obiceiurilor poporuluĭ sĕu

nat în un hotel în Făgăraş mai mulţî fruntaşî românî, ca sĕ se consulte, că cine şi unde ar fi sĕ se alégă, cu care ocasiune s'a statorit şi o listă, ce s'a trimes şi s'a recomandat alegătorilor spre orientare.

La o sĕptămână după alegerî şi pentru acéstă consultare atâta de nevinovată şi legal iertată ne-am pomenit, ca din senin, cu o aprigă cercetare îndreptată contra celor adunaţî. Fisolgăbirĕul din Făgăraş dinpreună cu 3 poliţiştî, se vede la ordinul stăpânului sĕu, s'au presentat pe neaşteptate în cancelaria cassei nóstre de păstrare „Furnica", a luat la întrebare pe comptabilul Dejenariu şi a făcut în tóte odăile *perchisiţiune domiciliară*, căutând după o anumită pressă, în care dicea, că s'ar fi hectografat aicî lista trimesă alegĕtorilor. N'a aflat însĕ nimica, căcî n'a avut ce, şi apoi convenirea s'a ţinut în hotel, ér nu la societatea „Furnica".

Umblă bieţii după potcóve de caî morţî. Se fac de rîs, éră manevrele de terorisare nu le vor succede nicî decum, ci tocmai din contră vor deştepta puternic la luptă înfocată şi pe aceia, carî póte că au dormitat séu au fost amorţiţî.

In 19 l. c. *s'a continuat cercetarea la pretură*, unde au fost ascultaţî — însĕ fără succesul vînat de oficioşî — toţî câţî au luat parte la consultare. Fisolgăbirĕul se făcea că scie unele amĕnunte petrecute la aceea convenire între ai noştri. Nu credem însĕ *sĕ fi fost şi Juda la acea convenire!*

Etă aşa stăm. S'a pornit de-odată o gónă atâta de turbată contra nóstră, ca aşa sĕ ne înfrice, sĕ ne terorisese, ca sĕ nu ne putem face datoria ca bun cetăţén aşa după cum ne concede legea şi pretinde dela noi sfânta nóstră causă şi interesele poporului nostru.

Guidó, suntem pe deplin convinşî, că profesiunea şi predilecţiunea lui principală este *de a-ne înegri pe noi în sus*, că aşa sĕ se arăte pe sine de cine scie ce patriot, de cine scie ce necesitate neindelăturabilă pentru apĕrarea liniştei şi păcii publice, care în realitate aicî este sguduită şi atacată numai de el şi de ai lui prin multele volnicii comise faţă de pacînicul şi lealul popor român.

Faptele şi nedreptăţile lor sunt agitaţiunî, carî strică buna înţelegere şi au nimicit cu totul progresul liniştit în acest comitat. De interesul public al poporului n'au nicî habar, căcî s'a dovedit de atâtea orî cu câtă urgie şi cu ce fel de patimă au urmărit pe mulţî bunî fii ai poporului nostru şi au pus pedecî causelor nóstre culturale şcolare şi bisericescî. Şi ei, aceştî agitatorî neînfrânaţî ne persecută şi ne prigonesc pe noi cu atâta urgie şi cu atâta rĕutate. Ei se adună, se sfătuesc mai în tótă diua, că ce sĕ mai încépă şi ce sĕ mai dirégă, ca sĕ ne mai facă nouĕ stricăciunî una după alta, aşa după cum ni-au făcut şi până acuma.

Insĕ nimenî sĕ nu se descurageze, nimenî sĕ nu-se lase a fi terorisat, ci tocmai din contră aceste prigonirî condamnabile sĕ ne deştepte, sĕ ne încuragieze şi sĕ ne însufleţéscă pe toţî la o luptă legală şi energică contra prigonitorilor noştri. La *alegerile de funcţionarî din 16 Decemvre* a. c. *toţî membrii românî ai comisiunei municipale*, eventual şi fără sĕ fi primit invitaţiunî deosebite *sĕ se presente în numĕr complet în Făgăraş* şi cu toţî solidarî, în un cuget şi într'o simţire, ca un trup şi un suflet sĕ ne facem datoria de bunî Românî, căcî numai aşa putem asigura învingere causei nóstre. Pe cei carî nu s'ar presenta, séu décă ar fi cum-va şi vr'un prăpădit slab de ânger, care sĕ nu mérgă solidar cu fraţii sĕi şi cu causa nóstră română pe aceştia vii voi arĕta cu numele. Cred însĕ că nu va fi nicî un rĕtăcit.

Inainte decî neînfricaţî cu bărbăţiă şi energiă!

X.

---

## Alegerile în municipii.

In cercul *Blaşiului* alegĕtorii s'au purtat fórte brav, ceea ce este a-se mulţumi stăruinţei preoţilor şi învĕţătorilor. Rĕu s'au purtat numai Românii din Bucerdea, carî au intrat în tabĕra contrarilor. Cu tóte astea lista candidaţilor românî a reuşit cu majoritate covîrşitóre de voturî. Au fost aleşî 7 membri, toţî românî.

In cercul *Şiriei* Românii au reuşit cu mare majoritate, în al *Bărăbanţului* asemenea, căştigând şi 3 mandate nóuĕ, în al *Trăscăului* Românii au pactat cu partida contrară, aleşî din sînul lor au fost trei membri.

---

Despre alegerile din cercul electoral al *Abrudului* ni-se scrie:

**Abrud, 18 Noemvre.**

Raportându-vĕ despre resultatul alegerilor municipale din cercul nostru electoral, trebue sĕ fac trista constatare, că „au cădut Românii fără de luptă, ér contrarii au învins fără de jertfe".

Lunî şi sĕptĕmânî înainte pressa naţională fără întrerupere a accentuat importanţa alegerilor municipale pentru noi, cei atât de oprimaţî în comună şi municipii; totuşî ómenii noştri chiămaţî a iniţia, a organisa şi conduce mişcarea electorală au stat liniştiţî la o parte vĕdêndu-şî de afacerile lor private. Ba ce e mai dureros, mai mulţî dintre cei ce fac parte din comitetul electoral nu s'au îngrijit nicî chiar de validitatea dreptului lor electoral individual.

Astfel preşedintele comitetului Dr. Vasile Fodor, secretarul Grigorie Sima, membrii I. Băbuţiu, N. Băişanu, A. Danciu nu obvin ca alegĕtorî în listă din simplul motiv, că unii nu s'au insinuat la timp ca alegĕtorî, alţii nu şî au plătit dările, ér alţii nu au reclamat la timp omiterea lor din listele electorale.

Diua alegerei era hotărîtă pe 14 l. c., dér alegĕtorii nu numai că n'au fost convocaţî la o consultare mai înainte, dér nicî măcar însciinţaţî n'au fost despre diua alegerei din partea comitetului electoral... Faţă cu o atare stare de lucrurî, este óre mirare, că noi Românii am cădut aşa de cumplit în acest cerc?

La căderea nóstră au mai contribuit şi unii alegĕtorî, carî deşi materialicesce independenţî, ca măestrul pielar Nic. Cirlea, Petru Fizeşanu cârciumar, care-şî vinde bĕuturile Românilor, totuşî de frica domnilor dela magistrat nu s'au presentat la alegere. Iváskán Sándor, códa Ungurilor şi ruşinea Românilor, şi de astă-dată a fost în castrele contrarilor. *— vs.*

---

## SCIRILE DILEI.

— 10 (22) Noemvre.

**In memoria lui Mihaiu Vitézul** s'a celebrat alaltăerî un parastas în biserica „Mihaiu Vodă" în Bucurescî şi studenţii au depus o corónă la statua eroului. Etă apelul publicat în ajunul sĕrbării: „Cetăţenî! In diua de 8 Noemvre, când biserica nóstră ortodoxă sĕrbéză amintirea Sfântului Mihail, noi studenţii universitarî vom sĕrbători, ca şi în anul trecut, pe cel mai mare dintre eroii Românilor, pe Mihaiu-Vitézu! Strălucit prin faptele lui, măreţ prin gândirile lui, el a rĕmas pentru urmaşî figura cea mai simpatică şi mai vrednică de admirat şi de iubit. Adî, mai ales se cuvine, sĕ prăznuim cu pietate amintirea lui scumpă. Cădut victimă lealităţii şi vredniciei lui, datorî suntem a nu da uitării, cea mai urîtă din crimele omenescî. Veniţî a vĕ îndeplinì o datoria piósă, către cel ce s'a jertfit pentru némul nostru. Asistaţî împreună cu noi la serviciul divin, ce se va ţiné la órele 10 a. m., în biserica, ce pórtă numele lui. Insoţiţî tinerimea universitară, ce va depune o corónă pe statua eroului, care a fost fala românismului! Veniţî, ne vom ruga împreună pentru mărirea şi fericirea némului nostru!" *Comitetul naţional studenţesc.*

—o—

**Din Zĕrneştî** primim următórele: „Protopretorul Benedek a însărcinat o comisiă de trei inşî pentru a face statistica lucrurilor de economiă la noi în sat. In comisia aceea alăturea cu notarul Podar şi cu dascălul sĕcuiesc dela şcóla de stat *Marton Gergely* se află şi învĕţătorul nostru Neculae *Pană*. Statistica sĕ face pentru mileniu, dér asta nu impórtă. Membrii comisiei capĕtă vre-o câţî-va zloţî. Intreb acum, ce caută d-l Pană în tovărăşia lui Marton la porunca solgăbirĕului? Cu ce inimă românéscă negligă dênsul şcóla, dând vacanţă şcolarilor, ca sĕ-şî facă de vre-o doi creiţarî? E ruşine, ce te uimeşte, că ómenii noştri sĕ fac tot de mai mare batjocură!" *P. D.*

—o—

**La cestiunea studenţilor croaţî.** Diarele naţional-croate publicară alaltăerî douĕ declaraţiunî, subscrisă fiă-care de câte 6 studenţî croaţî, carî dic, că vorbesc în numele tuturor colegilor. In acele declaraţiunî se spune, că rectorul universităţii, Spevec, în adunările studenţilor dela 4 şi 8 Octomvre s'a esprimat, că „Curtea ni-e prietin, Maghiarii ne sunt duşmanî", că „Bánffy vine aci ca óspe, şi nu ca persónă oficiósă", şi că „Nu demonstraţî contra lui Bánffy la universitate, ci alegeţi-vĕ alt loc spre acest scop". Rectorul universităţii Spevec se grăbì a desminţi, prin diare afirmările studenţilor, despre carî însĕ se va dovedi, că sunt ele adevĕrate séu nu.

—o—

**Societatea academică „România Jună"** din Viena arangéză a XXV şedinţă generală, care sĕ va ţiné mâne 11 (23) Novembre a. c. în sala dela „Hôtel Union", IX., Nussdorferstrasse Nr. 23. Pentru comitet: Alexandru Vajda-Voevod, preşedinte Paul Bogdan, secretar I.

—o—

**Club politic.** In 3 Noemvre st. v. s'a înaugurat în Brăila clubul liberalilor de acolo. Preşedinte al clubului este: d-l V. P. *Sassu*, ér vicepreşedinţî: D-nii *C. Cociaş* şi *G. Bercianu.*

—o—

**Starea contelui Taaffe.** Fostul ministru-preşedinte austriac, contele Taaffe, zace de mai mult timp bolnav în castelul sĕu dela Elischau. Depeşe sosite ierî anunţă, că starea contelui s'a agravat fórte tare, aşa încât nu e eschis, că în fiă-care moment póte intra catastrofa.

—o—

**Anul 1896.** Acesta va fi un an bisect. Carnevalul va fi numai de 38 de dile, cea din urmă Duminecă din carneval cade în 16 Februar. In anul acesta vor fi douĕ întunecimî de sóre şi douĕ de lună. Se dice, că anul va fi mănos şi favorabil pentru vêndĕtorii de ploare şi pentru economî. In fine se dice, că în acest an va fi o iérnă lungă, şi primăvéra va sosi târdiu.

—o—

**Dr. Zoltan Takats,** al cărui proces pentru defraudare decurge acum aprópe de douĕ lunî în Budapesta, a fost osândit ierî de tribunal la *5 anî temniţă grea* şi 5 anî pierdere de oficiu. Mama lui Takats a fost osândită la *un an* închisóre ordinară.

—o—

**Spitalurile rurale în România.** In cele 25 Spitalurî rurale ale ţĕrii, carî au cu totul 880 paturî, au fost trataţî în decursul lunei lui Septemvre 2181 bolnavî dintre carî 904 femei. S'au dat consultaţiunî dilnice la 10,361 bolnavî.

---

## Dieta ungară.

**— Desbaterea budgetului pe 1896 —**

*Şedinţa dela 18 Noemvre.*

Paul **Drakulics**: Dovedesce, că politica financiară unguréscă se baséză, ce-i drept, pe sistemul liberei cugetărî, dér succesele ei se pot reduce la *confiscarea dreptului individual.* O astfel de confiscare a fost rĕscumpĕrarea regalului pe cale silnică. Poporul s'a obicînuit sĕ fiă jăfuit şi sĕ i-se confisce drepturile unul după altul.

Contele Eugen **Zichy**: E subjugat!

**Drakulics**: Din nóuĕle sarcinî de banî aruncate asupra poporului au ajuns sume pentru tot ce pretinde susţinerea domniei de partid, însĕ după tóte urgenţele şi promisiunile n'au ajuns banî pentru regularea sistemului de colonisărî. Nu póte sĕ iese nicî un bine din împrejurarea, că în fotolile ministeriale şed ómenî, carî n'au de-a pierde nicî un prestigiu politic.... Nu primesce budgetul.

**Láng** Lajos: Rĕspunde lui Drakulics şi négă, că poporul ar fi aşa de împovorat cu dărî. Se ocupă apoi pe lung cu vorbirea lui Apponyi. In cestiunea pactului cu Austria, Apponyi cere declaratiunî concrete cu privire la graniţa, afară de care nu póte întra în tocmélă. Lang nu cunósce astfel de tocmelî, carî ar indica înainte minimul, până unde póte concede. A primit cu bucuriă declaraţia şefului partidei „naţionale", că e aderent al pactului; îl face atent apoi că între el şi guvern nu sunt divergenţe de părerî în multe privinţe. In vorbirea sa din Caşovia Apponyi a susţinut, că guvernul este causa relelor de naţionalitate; statul — dise el — nu póte impune naţionalităţilor, fiind-că minţesce; promite libertate poporului, şi-l torturéză, şi guvernul vacciléză între forţă şi pactărî...

**Apponyi**: Aşa e!

**Láng**: O astfel de daclaraţiă nu este iertat s'o facă nicî cel mai simplu maghiar, cu atât mai puţin unui şef de partidă, care prin acésta a dat o armă puternică tuturor inimicilor noştri...

**Horánszky**: In Bruxella!

**Láng**: Nu aşa a vorbit Apponyi în Bruxella, fiind-că acolo n'avea înaintea sa pe Banffy şi partida guvernamentală, ci numai patria şi adevĕrurile ei. Acum însĕ a spus contrarul. Intrébă: cine este cel mai mare contrar al lui Apponyi; partida dela guvern, orî el însuşî? Aşa se pare, că Apponyi nu póte suferi, ca întréga naţiune sĕ fiă lângă el. Aşa a fost şi cu politica bisericéscă. El a mers înainte, ér când a venit rêndul la dreptul matrimonial, a declarat, că nu este aderentul căsĕtoriei civile.

**Hoch** János: Când a dis, că e aderent?

**Láng**: Orî a sciut, că îi este aderent, orî n'a sciut. Décă a sciut, şi n'a spus'o, atuncî oratorul lasă lui Hoch a trage concluziunea. Décă n'a sciut, că astfel se va declara, atuncî...

**Hoch**: Atuncî *a fost măgar.*

**Láng**: O, nu! Din dicţionarul meu lipsesc astfel de expresii. Primesce budgetul.

**Asboth** János: Adeseorî se amintesc in cameră tendinţele oligarchice şi feudale. Din causa acésta trage o paralelă între vechiul şi noul feudalism. In consecuenţă se ocupă şi de viéţa actualului parlament maghiar, a cărei caracteristică principală este nesfîrşita domniă de partidă, care eschide străformarea partidelor, şi care e mai nesuferită, decât aristocraţia desculţă; acésta dă cel puţin teren libertăţii individuale, însĕ domnia de partidă strĕbate tóte referinţele vieţii publice. Vorbesce apoi despre contribuţii şi dice: Un singur teren este, unde guvernul se gândesce la proprietar: aruncă în spate-i partea de leu a sarcinelor publice şi a dărilor. In Ungaria nu sunt bibliotecî, căcî cărticelele de dare, ce le are proprietarul dela noi, fac o adevĕrată

---

o ilustréză următórea întêmplare, împărtăşită de Golowine:

In Aprilie 1886 principile s'a dus călare la Filipopol peste Slatiţa şi Pirdop. N'a luat cu el nicî pat, nicî masă. Décă la amédî se apropia de vre-o comună, trimitea înainte câţî-va călăreţî, carî cumpĕrau miei, îi tăiau şi aprindênd foc îi frigeau pe grătar. Doi călăreţî avisau poporaţiunea localităţii, că sosesce principele şi atuncî întrégă comuna alerga spre întêmpinarea principelui, care s'a stabilit în mijlocul satului, unde i-se pregătia améda. Ţéranii aduceau de tóte, ce aveau de mâncare: caş, ouĕ, vin, rachiu. Astfel se făcea o mare veseliă sub cerul liber. Tineretul se aduna în jurul principelui şi începea jocul naţional „Hora", ér principele încă juca cu ei. Ţĕranii îl petreceau apoi până la capĕtul satului.

Amintirea acestor călĕtorii princiare a rĕmas încă şi adî în acele comune, prin carî odinióră a trecut Alexandru Battenberg.

bibliotecă. (Ilaritate) Darea comitatensă, darea suplementară comunală, aruncurile pentru căi ferate vicinale, darea pentru drum, și mai scie Dumnedeu, câte feliurĭ de dărĭ....

**Vajay**: Dare pe cânĭ, pe copiiĭ.

**Asboth**: Dările încă sĕ încaséză în mod nemilos. Dér ce sĕ facă bietul om? Trebue sĕ înghită și sĕ plătéscă. Poporul muncitor nu lucréză, decât sĕ câștige banĭ pentru dare. Și din potrivă capitalistului, speculantului, cămătarului 'i se dă posibilitatea de-a scăpa de dare. Esistă cameră comercială, dér cameră de manufacturĭ, industriă mică, cameră economică nu esistă; nu esistă nicĭ dare de bursă. Se iscodesc sinecure, dér nu se fac reforme parlamentare. In loc de spriginirea rebach-evangeliului și a oligarchiei parlamentare, în loc de pustiirea tradițiilor istorice, trebue resolvată cestiunea naționalităților și trebue restabilită pacea religionară. Oratorul nu votéză bugetul unor sfetnicĭ ai corónei, carĭ lănțuesc nimbul ei de interesele lor proprii și de domnia urgisită a unei partide. Astfel de sfetnicĭ ai corónei *nu servesc Coróna, ci revoluțiunea.*

## Un rĕspuns*).

la corespondența „unui plugar" din Ciachi Gârbou apărută în Nr. 241 al „Gazetei".

Deplângĭ mersul necorect al alegerilor, ce s'au făcut în 6 a lunei curente la Ciachi Gârbou? Ai tot dreptul. Dér mângâie-te! căcĭ în tot locul e ca la noi!

Décă ai fi scris numai despre alegere, tăceam, și așĭ fi cugetat că da! ai drept, — „ticăloșĭ măria ta" nu am făcut cât am fi putut face, suntem pĕcătoșĭ. Dér ai atins și despărțĕmêntul Asociațiunei transilvane, aparținĕtor cercului Deeșului, care „de câțĭ-va anĭ nu șĭ-a ținut adunarea". Din întêmplare stau în fruntea acestui despărțămênt, și nu pot trece cu vederea acusa acésta. Am sĕ vorbesc déră în prima liniă despre acusa acésta.

Durere! și în cestiunea acésta ai drept, și ca sĕ-Țĭ dau și mai drept, caută sĕ recunosc o împrejurare și mai tristă, că un organ mai competent „Comitetul central al Associațiunei" la adunarea generală din acest an asemenea ne-a dat un testimoniu nesuficient... Și asemenea are drept! Déră cine pórtă vina?

Advocații din localitate? ba; séu cel puțin nu singurĭ. — Vina o pórtă indolența generală.

Lasă-mĕ sĕ Te întreb înainte de tóte pe Domniata, care se vede, că Te însuflețescĭ pentru causele naționale? — Eștĭ D-Ta membru al Associațiunei Transilvane? căcĭ numai în calitatea acésta ai drept a face întrebare despre activitatea despărțĕmêntului.

Apoi sĕ scii, că despărțĕmêntul Gârboului este deosebit de cel al Deeșului. Ajuns'ațĭ D-Vóstră cu despărțĕmêntul D-Vóstre cel puțin până la constituire? Cum Te amestecĭ déră în trebile despărțĕmêntului nostru?

Totușĭ ai drept! Causa este comună. Motivul că n'ațĭ ajuns la constituire, și că noi de trei anĭ nu am ținut adunare este comun.... *indolența.* Déră nu singur indolența celor din centru ci... durere indolența generală.

Eu aflu, că instituțiunea acésta este mai de valóre pentru noi ca multe încercărĭ politice, și regret că chiar în direcțiunea acésta nu facem multă ispravă.

Nu am ținut adunare! In 1893 nu s'a putut face adunarea pentru frica de epidemiă; în 1894 erau ferberile politice. In anul present era sĕ fiă adunarea la Lăpușul unguresc.

Regretatul Gavril Man a stărut sĕ ținem adunarea. Comitetul nostru a statorit și diua — locul era menit dintr'o adunare generală. Am recercat inteligința din Lăpuș — și rĕspunsul a fost: că nu sunt preparațĭ, nu se póte ținé adunarea acolo. M'am adresat și la particularĭ, și depun la redacțiune o epistolă a unui domn fórte onorabil de acolo, care-mĭ pune în vedere că nu se póte ținé adunarea.

Nu ne-am mulțămit cu atâta; — domnul protopop H e r m a n, secretarul despărțĕmêntului, a călĕtorit în persónă la Stoiceni și Lăpuș și conferind cu domnii de-acolo ni-a dat informațiune, că inteligința de-acolo nu este preparată sĕ ne pótă primi. Am scris peste 40 de epistole la particularĭ, îndemnându-i sĕ se inscrie ca membri, și sĕ mai caute membri în cercul cunoscinței d-lor (copia epistolei o trimit On. Redacțiunĭ), nu-a rĕspuns nimenĭ. Intre aceste unul din cei mai zĕloșĭ membri, Gavril Man, a murit... s'a putut ținé adunarea?

Ne vei rĕspunde, că décă nu s'a putut ținé la Lăpuș sĕ fi mers în alte laturĭ. Bine dicĭ! da cu cine? Când associațiunea în întreg despărțĕmêntul Deeșului are 5, adecă cincĭ membri, se póte óre ținé adunare generală cu 5 membri? Orĭ n'au altă menire adunările generale, decât sĕ arangeze balurĭ?

Și te rog ce facețĭ D-Vóstră în despărțĕmêntul Ciachi Gârboului? Orĭ ce fac Gherlenii, séu cei din Beclean? Facem vorbe! déră unde este de dat... lasă se dea alții! Pentru aceea îmĭ luasem voia a Te întreba, décă eștĭ membru?

Aceste eram dator sĕ le espun cu privire la despărțĕmênt.

La partea politică a corespondenței D-Tale, am puține vorbe.

Mĕ dóre vĕdênd cum nu se face nimic! Dér nu așteptațĭ D-Vóstrĕ cei dela sate tot-déuna îndemn din centru; mai cetițĭ foile nóstre, și facețĭ ce e de făcut și ce putețĭ și din îndemn propriu. Advocații! nu pot sta în tot momentul la disposițiă în afacerĭ politice, avênd sĕ-șĭ mai vadă de treburĭ.

Cercul Gârboului este cercul meu natal, unde și părinții mei au lucrat multișor pentru causele nóstre, dator sunt sĕ vĕ lămuresc pentru-ce sunt silit sĕ tac.

Adutĭ aminte, că în anul trecut „Tribuna" ne dechiarase pe mine și pe rĕposatul Man de trădătorĭ. Și întru o altă corespondență furăm judecațĭ de ómenĭ morțĭ, cu care om de omeniă nu mai stă de vorbă.

Fostau în drept domnii corespondențĭ orĭ ba? — nu importă; bănuiala s'a aruncat, și ómenii dechiarațĭ de trădătorĭ și morțĭ nu mai pot lua parte în conducere, fără a blama causa, căreia voiesc sĕ-i servéscă.

Étă motivul pentru care am sĕ tac. Póte nu făceam pomenire de incidentul acesta, décă nu făceam trista esperiență, că și pe alte locurĭ e cam astfel.

In afacerile nóstre publice s'a încuibat o apathiă. Am avut Românĭ așa dicênd patentațĭ, „bărbațĭ de încredere" cu decret, aceștia au luat opiniunea publică în arênda, pe alții i-au cotit și scos din cale, — ei nu au voit sĕ împartă gloria cu alții — și acum ei înșii nu fac, pe alții i-au făcut imposibilĭ alții și-au perdut voia de-a face. și urmarea este cum scrii D-Ta „perirea Ta — etc."!

Déră sĕ sperăm, în urmă vine mintea Românului!

*Deeșiu*, în Noemvre 1895.

*Aug. Munteanu.*

*) Suntem rugațĭ a da loc întêmpinării de mai sus, la care vom avé ocasiune de a mai reveni. *Red.*

## România agricolă.

### X. Țĕranii și tĕrlașii.

Daturile țĕranului de aicĭ sunt relativ mai multe și mai marĭ, căcĭ el trebue sĕ-șĭ plătéscă preot, învĕțător, primar, notar, — tóte prin aruncurĭ asupra foncierei. La prestațiile pentru șosele, el trebue sĕ facă după câte vite trăgĕtóre are, ér arendașul și proprietarul mare, orĭ și câte vite și orĭ-ce moșiă ar avé, plătesce numai pentru șése boi.

La orașe têrgovețul dela mahala are scóle primare bune, lucsóse, îi plătesce statul pe preot, învĕțător. are o mulțime de scóle cu internate gratuite de tot felul, spitale gratuite etc., cum nu se găsesc nicăirĭ în altă țéră. Acum guvernul a început sĕ facă și pentru țĕranĭ „spitale rurale" cu căutarea lor gratuită și, la inițiativa preaînaltă a M. S. Regelui, a format și o fundațiune caritabilă pentru țĕranĭ.

Bune sunt și acestea pentru cei deveniți infirmĭ și invaldĭ, dér óre cu ele se va ridica bunăstarea morală și materială a țĕranului? Ne îndoim. Din contră, prin ridicarea nivelului moral, prin cultură și bunăstare, se va ridica și igiena țeranului, căcĭ prin o alimentațiune substanțiósă și un traiŭ mai regulat, dispare de sine pelagra și alte atâtea bóle uriciόse. O pășune bună pentru vite, adăpost pentru producte, nutrețurĭ și vite, ar mări forța de producțiune și bunăstarea materială și morală a țeranului.

Așa numitele *case și sate model*, făcute de guvern, nu s'au estins, decât numai asupra casei de locuit a țeranului. La îndemnul medicilor noștri, după esemplul chiliórelor dela tîrgovețĭ, pe carĭ îi cunosceau mai bine, s'au făcut și țĕranului case cu odăi micĭ, un fel de cabine și o tindă și mai îngustă, la mijloc, în care în nicĭ una el sĕ nu pótă încăpé cu familia lui la olaltă. De-o parte ca comfort nimic; pe lângă aceea l'au silit sĕ țină iérna douĕ focurĭ, el, care nu are un băț de lemn și cea mai mare parte dintre ei încăldesc bordeele și colibele cu paie, cocenĭ de porumb, buruenĭ, séu cu gunoiu, — tizic.

De ecarete și instalațiunĭ sistematice, în vederea trebuințelor economiei lui, apoi adăpost pentru tot-felul de producte, grajd pentru vite, pentru animale marĭ și mĕrunte, adăpost pentru unelte și nutrețurĭ: de acestea nimenĭ nu s'a interesat. Pe cei competențĭ în materie cine-i întrébă séu bagă în sémă? Cu ameliorarea vitelor lor, ca obiectele lor de producțiune, cine se preocupă?!

(Va urma.)

## Scirĭ telegrafice.

**Budapesta**, 22 Noemvre. In cuartalul al 3-lea s'arată un scădĕmênt de 5,806,519 fl. fața cu venitele anului trecut.

**Bucurescĭ**, 22 Noemvre. Se desmint scirile rĕspîndite despre pregătirĭ de rĕsboiŭ și concentrarea trupelor.

**Roma**, 22 Noemvre. Regele Umberto șĭ-a esprimat deplina încredere în susținerea păcii.

## DIVERSE.

**Cum călĕtoresce regina Victoria.** Trenul, cu care călĕtoresce regina Victoria dela Balmoral la Windsor constă din 13 cupee. Regina nu permite sĕ circule trenul, decât numai cu o anumită celeritate, așa că mai mult de 20 mile englese pe oră nu este ertat sĕ percurgă. Pe la 8 óre trenul se opresce cam 30 minute pentru a-șĭ face regina toaleta. Pentru Regină și pentru princesa Beatrice sunt menite douĕ vagóne, carĭ sunt împreunate prin o punte. Vagonul menit ca salon de di e arangiat cu mobile îmbrăcate în mătasă albă, pe pĕrețiĭ, carĭ sunt colorițĭ, atêrnă oglindĭ marĭ. Nóptea este luminat cu lampe cu ulei. Regina nu permite alt mijloc de luminat, cu deosebire nu permite sĕ fiă luminat cu lumină electrică. Cupeul de durmit are mai multe despărțĕminte. In despărțĕmêntul cel mai mare se află douĕ paturĭ, unul pentru Regina și altul pentru princesa Beatrice. Mai este și un alt despărțĕmênt pentru îmbrăcat, în care se află și o baiă de vană. Din vagonul domnitórei conduc în tóte părțile sonerii electrice, prin carĭ regina stă în legătură și cu conducĕtorul locomotivei, ca ea sĕ pótă opri trenul când îi convine.

**Catacombele din Roma** au o întindere de 580 mile și se dice, că au primit în interiorul lor până acuma peste 10 milióne de cadavre. Cele mai vaste catacombe sunt așa-déră acele, ce se întind sub cetatea eternă. Ele au fost locul de repaus al primilor creștinĭ. Se scie, că la Romanĭ era obiceiul sĕ se ardă cadavrele morților și numai cenușa lor se păstra în urne. Creștinii fiind persecutațĭ de Romanii păgânĭ, îșĭ îngropau morții în secret, în catacombe, căcĭ autoritățile nu suferiau sĕ-i îngrópe după ritul creștinesc. Mai târdiu, când persecuțiunile încetară și împĕrații romanĭ declarară religiunea creștină ca religiune de stat, ceremoniile înmormêntărei se făceau în public, și morții se îngropau tot în catacombe, unde sarcofagele morților erau aședate prin firide. Obiceiul de a îmormênta morții este strĕvechiu, creștinii l'au adoptat dela Evrei. Se nasce întrebarea, care obiceiu e mai practic, acela de a îngropa morții, orĭ de a-i arde: înhumațiunea séu incinerațiunea?

**Principĭ matinalĭ.** Mai toțĭ principii Europei se numĕră între cei ce se scólă de diminéță. Regina regentă a Spaniei, e în fiăcare di gata a eși la preumblare la 7 óre diminéța. Impĕratul Germaniei se scólă la 5 óre diminéța; Regele Italiei Umberto la 6 óre; așa și regele Oscar al Svediei și regele Carol al României. Insĕ toțĭ acești principĭ matinalĭ sunt întunecațĭ prin umbra lui Don-Petro rĕposatul împĕrat al Brasiliei, care se scula la 3 óre dim. și visita pe amicii sĕi între 4 și 5. In schimb sunt leneșĭ la curtea britanică. Regina Victoria nu se scólă nicĭ-odată înainte de 8 óre. La principele de Wales niciodată nu s'a pomenit ca sĕ se facă primul dejun înainte de 10 óre a. m.

**Jucăriă scumpă.** Jucăria cea mai scumpă, pe care a avut'o vre-odată un copil, a fost de sigur pe care o căpĕtase Ludovic al XIV-lea ca băiat, spre a învăța arta militară. Era o oștire de liliputanĭ, compusă din 26 escadróne de cavalerie și 10 deta amente de infanteriă. Acestea au fost primele trupe, pe carĭ le-a comandat marele monarch în dilele tinerețelor sale. In archivele Parisului se găsesc socotelele sculptorului Cissey, care efectuase aceștĭ soldațĭ din argint; artistul a primit odată 10,000 de livre, apoi 9000 și în fine 6000, o sumă enormă pe timpul acela. Mai târdiu aceștĭ soldațĭ prețioșĭ au fost topițĭ în moneterie și prefăcuțĭ în banĭ, spre a acoperi o parte a cheltuelilor de întreținere pentru soldații adevĕrațĭ.

**Un marinar îndrăsneț.** Petru cel mare era fórte îndrăsneț pe mare: când era furtuna mai puternică, sta liniștit la cârmă. Odată plecă la Cronstadt cu un ambasador străin. Abia se depărtară de țĕrm și-i apucă o furtună teribilă. Cu tóte acestea Petru n'a dat porunca sĕ se reîntórcă nava în port. Ambasadorul era galben de spaimă și tremura ca frunda. Desperat, el strigă împĕratului: „Majestate, eu n'am fost trimis de stăpânul meu în Rusia, pentru-ca sĕ mĕ înec în apele Nordului. Regele meu o sĕ-țĭ céră socotélă pentru mine, décă mĕ voiu îneca!" Petru rise din tótă inima și rĕspunse nepăsător: „Aș, décă te vei îneca tu, ne vom îneca toțĭ, prin urmare și eu. Și décă eu voiu fi înecat, atuncĭ cui va cere regele tĕu socotélă pentru tine?"

**Greutatea muscelor.** S'a calculat, că 141,000 de musce trag un chilo; de aci s'a cercat greutatea la o singură muscă și s'a aflat, că e de: 7/1000 gram. de grea.

## Literatură.

In tipografia diecesană gr. cat. din Gherla a apărut: **Esplicarea fundamentală și ușóră de priceput a catechismului catolic**, însoțită de esemple alese și acomodate. Ca carte ajutătóre la instruirea catechetică în școlă și biserică, și ca carte de cetit pentru familiile creștine, de Iosif *Deharbe.* Tomul III, tradus și edat de Societatea bis. lit. „Alexi-Șincai" a teologilor din Gherla. Un esemplar în formă mare, de 422 pag. des tipărită, costă 1 fl. 60 cr.

*

In institutul tipografic T. Liviu Albini din Sibiiu a apărut: **Monografia comunei Orlat**, scrisă de *Romulus Simu*, învĕț. în Orlat. Monografia acésta e scrisă cu multă consciențiositate și ar puté servi de model și altor învĕțătorĭ ai noștri, carĭ ar face fórte bine, décă ar descrie și ei monografiile comunelor lor. Prețul 25 cr.

*

**Din inimă** este titlul unui nou volum de poesii apărut în editura librăriei Carol Müller din Bucurescĭ. Autor: *Radu D. Rosetti.* Tipar frumos, hârtiă de lux, Prețul 2 lei 50 b.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

### Cursul la bursa din Viena.

Din 21 Noemvre 1895.

| | |
|---|---|
| Renta ung. de aur 4% . . . . | 119.95 |
| Renta de coróne ung. 4% . . . | 97.90 |
| Impr. căil. fer. ung. în aur 4½% . | 123.20 |
| Impr. căil. fer. ung. în argint 4½% | 100.50 |
| Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis. | 119.50 |
| Bonurĭ rurale ungare 4% . . . | 97.10 |
| Bonurĭ rurale croate-slavone. . . | —.— |
| Imprum. ung. cu premii . . . . | 155.— |
| Losurĭ pentru reg. Tisei şi Segedin. | 141.50 |
| Renta de hârtie austr. . . . . | 99 50 |
| Renta de argint austr. . . . . | 99 60 |
| Renta de aur austr. . . . . . | 120.55 |
| Losurĭ din 1860 . . . . . . | 149.50 |
| Acţii de ale Băncei austro-ungară. | 1017.— |
| Acţii de-ale Băncei ung. de credit. | 437.— |
| Acţii de-ale Băncei austr. de credit. | 370.50 |
| Napoleondorĭ. . . . . . . . | 9.57½ |
| Mărcĭ imperiale germane . . . | 59.02½ |
| London vista . . . . . . . | 120.90 |
| Paris vista . . . . . . . . | 47.92½ |
| Rente de coróne austr. 4%. . . | 100.45 |
| Note italiene. . . . . . . . | 44.65 |

### Cursul pietei Braşov.

Din 22 Noemvre 1895.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Bancnote rom. | Cump. | 9.52 | Vênd. | 9.54 |
| Argint român. | Cump. | 9.46 | Vênd. | 9.50 |
| Napoleon-d'orĭ | Cump. | 9.58 | Vênd. | 9.61 |
| Galbenĭ | Cump. | 5.65 | Vênd. | 5.70 |
| Ruble rusescĭ | Cump. | 128.½ | Vênd. | —.— |
| Lire turcescĭ | Cump. | 10.78 | Vênd. | —.— |
| Mărcĭ germane | Cump. | 58.70 | Vênd. | —.— |
| Scris. fonc. Albina 5% | | 100.75 | Vênd. | 101.75 |

Nr. **15465**—1895.

## PUBLICAŢIUNE,

**privitóre la predarea fasiunilor de chiria caselor şi la mĕsurarea dărei de casă pe anii 1896, 1897, 1898.**

In urma ordinului circular al înaltului ministeriu reg. ung. de finance cu data Budapesta 16 Octomvre 1895, Nr. 73075 se aduce la cunoscinţă tuturor cum-că darea de casă pe anii 1896, 1897, şi 1898 se va face încă în acest an pe basa datelor de dare adunate cu ocasiunea conscripţiunei de dare, precum şi pe basa fasiunilor proprietarilor de case.

Predarea fasiunilor pentru darea de case, ce au a-le face proprietarii de case asupra chiriilor, ce le-au luat în anul 1895, are sĕ se întêmple până la 30 Noemvre st. nou anul curent la oficiul de dare orăşenesc, căcĭ la din contră aceste fasionărĭ se vor face pe cheltuiala lor ex oficio.

Blanchetele de fasionărĭ pentru darea de casă se dau afară gratis de către oficiul de dare orăşenesc şi rubricele diferite ale fasiunei sunt a-se umplé punctual şi conscienţios.

Posesorii de case se obligă, ca sĕ dea oficiului orăşenesc de dare tóte acele date, carĭ se recer pentru statorirea dărei.

Posesorul de casă séu chiriaşul permanent al casei este îndreptăţit, ca sĕ estradeze fasionarea dărei de casă chiar şi prin plenipotenţiatul sĕu; totuşĭ însĕ, la cas, décă prin nefasionarea chiriei de casă se comite o prescurtare a dărei, cade responsabilitatea pe posesorul casei.

La cas, décă pentru una şi aceeaşĭ casă esistă mai mulţĭ posesorĭ, atuncĭ sunt toţĭ datorĭ, ca sĕ subscrie cóla de fasionare, eventualminte sĕ se subscrie prin plenipotenţiatul lor. Pentru datele induse în acéstă cólă sunt toţĭ posesorii responsabilĭ.

Intregul venit (brut) al casei consistă din tot, ce primesce posesorul de casă pentru folosirea casei închiriate. Sub venitul chiriei, prin urmare, nu se înţelege numai solvirea banilor statorită sub acest titlu, ci tot aceea, ce oferă chiriaşul ca contra preţ, pentru folosinţa obiectului de chiriă; aci se subsumézä darea, aruncurile comitatense şi comunale, competinţele de asiguraţiune, competinţele pentru clădirea şoselelor, spesele pentru adaptările şi reparaturile de casă, mai departe tóte acele sume, carĭ le plătesce chiriaşul posesorului de casă pentru conducerea de apă, pentru iluminaţiunea nocturnă, pentru căratul gunoiului etc.; în fine aparţine aci fiă-care soiu de prestaţiunĭ naturale din partea chiriaşului. Prin urmare fiă-care posesor de casă séu încredutul sĕu este obligat, ca la fiă-care clădire, la fiă-care locuinţă séu la fiă-care piesă de locuinţă sĕ fasioneze, fără de vr'o detragere, chiriile astfel, după cum s'au stipulat, respective la edificiile séu singuraticele locuinţe neînchiriate astfel, după cum de facto s'ar fi putut închiria.

Didirile séu locuinţele, ce sunt închiriate cu mobilar, sunt a se fasiona aşa ca şi când ar fi fost închiriate fără mobile; dér proprietarul casei are sĕ arate cu cifre în fasiune, câtă sumă din suma întrégă a chiriei se vine pe mobile; tot aşa are sĕ se întêmple, décă s'a închiriat o locuinţă cu grădină, în casul acesta sĕ se arate suma, ce se vine din chiriă pe grădină.

In cas, décă o localitate a rĕmas în decursul anului 1895 gólă şi neînchiriată, atuncĭ are de a-se induce în cólele de fasionare suma de chirie, carea s'ar fi căpĕtat închiriându-se localitatea.

Asemenea nu sunt a-se introduce în cóla de fasionare datoriile, ce sunt scrise pe case, deóre-ce aceste însemnărĭ nu se iau în consideraţie la mĕsurarea dărei pe case, după-ce fasiunile dărilor întabulate sunt a-se preda deosebit oficiului de dare orăşenesc pe o cólă de fasionare deosebită şi adecă tot-déuna *în cursul lunei lui Ianuarie a fiă-cărui an* pentru ca sĕ fiă luate în consideraţiune la mĕsurarea adausului la darea generală pe venite.

Acel posesor de case séu acel îngrijitor de case, care nu aşterne fasiunea dărei de casă séu nu reîntregesce în decursul terminului statorit (cu cel mult 8 dile) de către organul mĕsurărei dărei cóla de fasiune lui aşternută cu mancităţĭ, se obligă, ca sĕ pórte spesele împreunate cu luarea oculaţiunei locale, spre scopul delăturărei astorfel de mancităţĭ, pedepsindu-se afară de aceea cu o pedépsă dela 1—50 fl. v. a.

Asupra referinţelor şi datelor faptice, din carĭ se póte dejudeca venitul chiriei casei, se obligă fiă-cine, ca, îndată ce este provocat de organele de dare, sĕ dea chiarificările cerute.

La cererea posesorului de casă se obligă chiriaşii, ca prin inducerea numelui în respectiva rubrică a cólei de fasiune sĕ adeverécă adevĕrul fasionărei. Acel posesor de casă, care îşĭ subscrie de către chiriaşĭ cóla fasionărei chiriei *înainte de ce sĕ fi indus mai întâiu chiriile*, se pedepsesce de atâtea-orĭ cu 100 fl., de câte-orĭ a comis faţă de singuraticii chiriaşĭ acéstă neglijare.

*Pedépsa bănéscă se estradézä în întréga ei sumă acelui, care a făcut arătarea.*

La cas, când posesorul casei în înţelegere cu chiriaşul a comis prescurtarea de dare şi prin acésta prescurtarea erariului (de stat) atuncĭ se pedepsesc ambele părţĭ *cu suma triplă* din prescurtarea comisă; de o astfel de pedépsă se absólvă însĕ chiriaşul atuncĭ, când asupra acestei prescurtărĭ face în decursul a 15 dile raport la autoritatea financiară reg.

In urmă se mai amintesce, cum-că în acel cas, décă pentru înlesnirea partidelor supuse dărei de casă din orĭ şi ce causă séu abţinere nu s'a predat fasiunea de chiria casei, posesorul casei nu este eliberat dela predarea fasiunei la termenul defipt, ci din contră e obligat a-şĭ lua fasiunea pentru darea de casă dela oficiul de dare orăşenesc.

*Braşov*, 17 Noemvre 1895.

838,2—2 **Magistratul orăşenesc.**

Nr. **643**—1895.

## PUBLICAŢIUNE.

Din mai multe posesiunĭ de pădure şi livedi ale comunei bisericescĭ ev. din Braşov, care sunt situate în Predeal lipit de frontiera ungară şi română traversând soséua printre ele s'au marcat pe temeiul unui operat tehnic **mai multe parcele de mărimĭ deosebite**, carii sunt destinate pentru clădirĭ de locuinţe de vară. **Din parcelele marcate se oferéză public spre vêndare de ocamdată 32 parcele**, şi anume care sunt în Plan de parcelare însemnate dela Numĕtul 1 până inclusive 4, 16 până inclusive 43.

In urmarea acésta **se scrie o pertractare de oferte şi licitaţie.** La licitaţie se va socoti preţul a fiăcărei parcele după măsura suprafeţii din plan cu 50 cr pe un metru cuadrat, Licitatorul din urmă este obligat, după ce va urma încuviinţarea autorităţii competente asupra resultatului licitaţiei, a depune banĭ, şi parcela vêndută pentru clădire în decurs de trei anĭ dela diua încuviinţărei sĕ o clădéscă.

Condiţiile licitaţiei şi planul de parcelare se pot vedea în cancelaria oficiului de casă a comunei bisericescĭ ev. în órele de oficiu. De altfel condiţiile licitaţiei se vor asterne şi ceti în diua de licitaţie.

Terminul pentru predarea ofertelor în scris, care trebue sĕ fiă provĕdute cu un timbru de 50 cr., în cancelaria oficiului preotului ev. orăşenesc, este fixat **până în 27 Decemvre a. c. 9 óre a. m.** în care di se va ţinea şi licitaţia în odaia capitetului din curtea preoţéscă ev. din cetate,

Ofertele ce se vor preda se vor deschide numai după ce se va fi terminat licitaţia.

Adjudecarea va fi acoluia care va da mai mult- Doritorii de a cumpĕra se învită a lua parte atât pe cale de oferte cât şi la licitaţie.

Braşov, 12 Noemvre 1895.

841,1—3 **Presbiteriu ev. A. B.**



## Avis!

Prenumeraţiunile la **Gazeta Transilvaniei** se potŭ face şi reînoi orĭ şi când dela 1-ma şi 15 a fiă-cărei lunĭ.

Domnii abonaţĭ sĕ binevoiască a arăta în deosebĭ, când voiesc ca espedarea sĕ li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămurit şi sĕ arate şi posta ultimă.

**Administraţ. „Gaz. Trans.“**

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.